

Αδιαπραγμάτευτα τα δικαιώματα του παιδιού

ΛΗΔΑ ΚΟΥΡΣΟΥΜΠΙΑ: Δεν είναι θέμα φιλανθρωπίας, αλλά νομική υποχρέωση που βαραίνει πρωτίστως το κράτος

Μας γνώρισε τα δικαιώματα του παιδιού, μας έμαθε ότι δεν είναι θέμα φιλανθρωπίας αλλά νομική υποχρέωση, η οποία βαραίνει πρωτίστως το κράτος. Στο επίκεντρο της προσπάθειας της Λίδας Κουρσουμπιά, της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού από το 2008, είναι η οικοδόμηση και η καλλιέργεια κουλτούρας σεβασμού του παιδιού, γιατί όπως εξηγεί το ζητούμενο είναι η κοινωνία στο σύνολό της -περιλαμβανομένων των παιδιών- να αναπτύξει και να ενισχύσει κουλτούρα σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

-Συμπληρώνεται τον Νοέμβριο ένας χρόνος από τον επαναδιορισμό σας, για 2η συνεχή θητεία, ως Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού. Πώς θα παρουσιάζατε τον Θεσμό; Ο Θεσμός της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού είναι ανεξάρτητος εθνικός οργανισμός ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η εγκαθίδρυση και λειτουργία του ήταν νομική υποχρέωση της Κυπριακής πολιτείας ως αποτέλεσμα της συμμετοχής της στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Το μεγάλο ζητούμενο είναι η κουλτούρα σεβασμού

-Ποια είναι η αποστολή του; Αποστολή του είναι η προώθηση και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού στην κυπριακή επικράτεια.

Προκειμένου να ανταποκριθεί σε αυτή του την αποστολή ο Θεσμός αναπτύσσει ελεγκτική δράση -μέσα από διερεύνηση παραπόνων, παρεμβαστικές Επιτροπές στις αρμόδιες Αρχές και παρακολούθηση νομοθεσιών, πολιτικών, πρακτικών και διαδικασιών. Η εννήμευση της κοινωνίας, η ενδυνάμωση των παιδιών και η εκπροσώπησή τους εκεί και όπου αυτό χρειάζεται συμβάλλουν στην εκπλήρωση της αποστολής του Θεσμού.

-Κατέχετε τη θέση της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού από το 2008. Τι είναι αυτό που έχει αποτυπωθεί στη μνήμη σας από την εμπειρία τόσων χρόνων; Υπηρετώντας τον Θεσμό του Επιτρόπου έχω αντιληθεί πολλές γνώσεις και έχω αποκομίσει τεράστιο πλούτο εμπειριών. Αυτό που έχει αποτυπωθεί βαθιά στο ψυχισμό μου και με έχει επηρεάσει περισσότερο ως άνθρωπο είναι η συνειδητοποίηση του πόσα μπορεί κάποιος να κερδίσει, να μάθει και να αισθανθεί, μέσα από μια ειλικρινή σχέση και μια αμφίδρομη επικοινωνία με τα παιδιά.

-Πώς θα αξιολογούσατε το έργο του Θεσμού στα οκτώ χρόνια λειτουργίας του, σε ποιο βαθμό έχει ανταποκριθεί στην αποστολή του; Η εμπέδωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων γενικά και των δικαιωμάτων του παιδιού πιο ειδικά αφορά μια ανοικτή και συνεχή πρόκληση για κάθε σύγχρονη κοινωνία.

Στο επίκεντρο της προσπάθειας μας είναι η οικοδόμηση και η καλλιέργεια κουλτούρας σεβασμού των δικαιωμάτων του παιδιού. Είναι σημαντική επιτυχία το ότι καταφέραμε να ανοίξουμε τη συζήτηση γύρω από την έννοια του «παιδοκεντρικού», διασυνδέοντάς τη με τη θεώρηση του παιδιού ως υποκειμένου δικαιωμάτων. Σε μια κοινωνία η οποία επιδεικνύει ιδιαίτερη ευαισθησία σε θέματα παιδιού, έχουμε καταφέρει να εισαγάγουμε τη θέση ότι, τα δικαιώματα του παιδιού δεν είναι θέμα φιλανθρωπίας αλλά νομική υποχρέωση, η οποία βαραίνει πρωτίστως το κράτος. Έχω πλήρη συνείδηση της υποχρέωσης μας να συνεχίσουμε να εργαζόμαστε προς την κατεύθυνση αυτή, τόσο σε θεσμικό επίπεδο όσο και στο επίπεδο της κοινωνίας. Σε αυτή την προσπάθεια η συμβολή των ΜΜΕ αλλά και της εκπαίδευσης, ως των σημαντικότερων μηχανισμών διαμόρφωσης κοινωνικών στάσεων, είναι απαραίτητη.

-Σε ποιο βαθμό τα κυπριακά ΜΜΕ ανταποκρίνονται στις ευθύνες τους απέναντι στα δικαιώματα του παιδιού; Σε ικανοποιητικό βαθμό θα έλεγα. Έχει χτιστεί μια ειλικρινής σχέση ανάμεσα στο Θεσμό και τους λειτουργούς στα κυπριακά ΜΜΕ, η οποία συνέβαλε θετικά όσον αφορά τον τρόπο που αυτά

Νομοσχέδιο για τη σχέση του παιδιού με την Ποινική Δικαιοσύνη

-Τηνικότερα θα λέγατε ότι τα παιδιά στην Κύπρο γνωρίζουν τα δικαιώματά τους; Τα δικαιώματα του παιδιού και γενικότερα τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν είναι απλά θέματα γνώσης. Είναι, πρωτίστως και πάνω απ' όλα, θέματα στάσης, τοποθετήσεων και συμπεριφοράς. Το ζητούμενο δεν είναι τα παιδιά να γνωρίζουν τα δικαιώματά τους. Το ζητούμενο είναι η κοινωνία στο σύνολό της -περιλαμβανομένων των παιδιών- να αναπτύξει και να ενισχύσει κουλτούρα σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

-Πόσο αισιόδοξη αισθάνεστε ότι αυτό μπορεί να επιτευχθεί; Η όποια αισιόδοξη μου θεμελιώνεται στη σκληρή δουλειά, τη συνεχή προσπάθεια και την ειλικρινή δέσμευση στο ανθρώπινο ιδεώδες και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Όσο συνεχίζω την προσπάθεια, είμαι υποχρεωμένη να παραμένω αισιόδοξη.

-Οι προτεραιότητες του Θεσμού για το επόμενο διάστημα; Συνεχίζουμε να εργαζόμαστε σε διάφορα επίπεδα και διαφορετικές κατευθύνσεις. Ευελπιστώ ότι, σύντομα, θα κατατεθεί στη Βουλή ένα νέο νομοσχέδιο που αφορά τη σχέση του παιδιού με την Ποινική Δικαιοσύνη. Πρόκειται για ένα νομοσχέδιο στο οποίο έχω ετοιμάσει υπό τη διπλή ιδιότητά μου, ως Επίτροπος Νομοθεσίας και Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού. Απ' εκεί και πέρα, το θέμα της ενεργού συμμετοχής του παιδιού στην κοινωνία ευρύτερα και ειδικά στον χώρο του σχολείου, το

θέμα της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης σε σχέση με τις ευθύνες μας όσον αφορά την πρόληψη της σεξουαλικής κακοποίησης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών, τα δικαιώματα των παιδιών που μετακινούνται (παιδιά μετανάστες, ασυνόδευτα παιδιά, παιδιά πρόσφυγες), η κοινή επιμέλεια παιδιού ως μέτρο πρόωθησης του συμφέροντος του παιδιού στα πλαίσια διαγονεϊκής σύγκρουσης μετά το διαζύγιο είναι μόνο μερικά από τα θέματα που με απασχολούν στην παρούσα φάση. Παράλληλα, ετοιμάζομαστε για την επίσημη επετειακή εκδήλωση της Επιτροπής με την ευκαιρία των εορτασμών για την υιοθέτηση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

-Πού και πότε θα γίνει η επετειακή σας εκδήλωση; Όπως κάθε χρόνο η εκδήλωση θα γίνει στις 20 Νοεμβρίου, φέτος ημέρα Παρασκευή στις 19:30, στο Κέντρο Εικαστικών Τεχνών και Έρευνας, στην οδό Ερμού στη Λευκωσία. Η φετινή εκδήλωση είναι αφιερωμένη σε ένα ιδιαίτερα σημαντικό, αν και υποτιμημένο, δικαίωμα των παιδιών, το δικαίωμά τους στο παιχνίδι. Ένα δικαίωμα σημαντικό για την υγιή ανάπτυξη τους, το οποίο δεν λαμβάνεται σοβαρά υπόψη και περιορίζεται απειλητικά από τη ζωή των παιδιών μας, καθώς τη γεμίζουμε, ολοένα και περισσότερο, με εξωσχολικές δραστηριότητες, φροντιστήρια και άλλες υποχρεώσεις.

αντιμετωπίζουν και προβάλλουν το παιδί. Έχω και επανάληψη αναφέρει ότι θεωρώ τους Κύπριους δημοσιογράφους συνεργάτες και συμπαραστές στο έργο μου. Αναμφίβολα όμως υπάρχουν πολλά περιθώρια βελτίωσης, ιδιαίτερα, στο χώρο των ηλεκτρονικών ΜΜΕ. Για τούτο συνεχίζω να παρεμβαίνω όταν κρίνω ότι υπάρχει παραβίαση δικαιωμάτων, ενώ παράλληλα συνεργάζομαι με την Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου και την Επιτροπή Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας.

ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

-Πρόσφατα κάνατε παρέμβαση για το θέμα των δικαιωμάτων των παιδιών στο χώρο του ποδοσφαίρου.

-Το δημοσίευμα αφορούσε παρέμβαση που έκανα στα πλαίσια διερεύνησης παραπόνων σχετικά με την απαίτηση ποδοσφαιρικών σωματείων να λάβουν χρηματική αποζημίωση από τους γονείς, προκειμένου να επιτρέψουν τη μεταγραφή των παιδιών τους ηλικίας 15 και 16 ετών και μάλιστα εγγεγραμμένους ως ερασιτέχνες, σε άλλο σωματείο. Πρόκειται για μια πρακτική που ακολουθείται συχνά, η οποία μάλλον δεν είναι συμβατή με τα δικαιώματα του παιδιού και τη διασφάλιση του συμφέροντός του. Επί του συγκεκριμένου ετοιμάζω σχετική θέση η οποία θα δημοσιοποιηθεί σύντομα.

-Το πρόβλημα αφορά νόμον στον χώρο του ποδοσφαίρου;

-Δυστυχώς όχι. Με βάση κατά καιρούς παράπονα που μου έχουν υποβληθεί, και έχω διερευνήσει, υπάρχει μια περιοχική παραβίαση δικαιωμάτων του παιδιού η οποία σχετίζεται γενικά -και σε αθλήματα πέραν του ποδοσφαίρου- με το θέμα του βαθμού δέσμευσης ενός παιδιού αθλητή με το σωματείο στο οποίο προπονείται. Πέραν τούτου χρειάζεται ακόμη τερπασία δουλειά να γίνει, όσον αφορά στην εναρμοσύνη του χώρου του αθλητισμού ευρύτερα με τα δικαιώματα του παιδιού και πιο συγκεκριμένα του παιδιού αθλητή. Τούτο αφορά τόσο θέματα των υφιστάμενων κανονισμών αλλά και της κουλτούρας που επικρατεί. Θέλω να τονίσω ότι έχουμε εποικοδομητική διαβούλευση με τον ΚΟΑ.

είναι ένα σημαντικό πρόβλημα. Τα ΜΜΕ αναμένεται όταν προβάλλουν ή αναφέρονται σε παιδιά, να σέβονται το παιδί και την γγενή του αξιοπρέπεια. Να προστατεύουν το δικαίωμά του στην ιδιωτική ζωή, να αναγνωρίζουν τη μοναδικότητα κάθε παιδιού -αποφεύγοντας στερεοτυπικές παραστάσεις- και να προφέρουν χώρο στη δική του άποψη να ακουστεί. Οι Λειτουργοί των ΜΜΕ έχουν ευθύνη να αποφεύγουν επιφανειακές αναλύσεις, απλοϊκά σχήματα και αυθαίρετες αποδόσεις που συνδέουν συγκεκριμένες συμπεριφορές παιδιών αποκλειστικά και μόνο με το γεγονός ότι είναι παιδιά, παραγνωρίζοντας τις ιδιαίτερες κάθε περίπτωσης και το συγκεκριμένο συγκείμενο μέσα στο οποίο τα παιδιά ενεργούν. Χρειάζεται, επίσης, τα ΜΜΕ να είναι ιδιαίτερα προσεκτικά σε ό,τι αφορά στον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και των προσωπικών δεδομένων των παιδιών.

-Υπάρχει ένα εύρος θεμάτων σε σχέση με το παιδί όπου επικεντρώνουν τα ΜΜΕ, στο επίπεδο ειδησεογραφίας. Αυτό ισχύει. Από την άλλη όμως, τα ΜΜΕ επικεντρώνονται περισσότερο σε ιστορίες που θα εντυπωσιάσουν και λιγότερο σε ουσιαστικά θέματα από την καθημερινότητα των παιδιών. Αυτό πρέπει να αλλάξει. Η ειδησιογραφία πρέπει να αναδεικνύει θέματα που απασχολούν περι-

σσότερα παιδιά ή/ και διαφορετικές ομάδες παιδιών και ειδικότερα αυτά που προέρχονται από τις πλέον ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού. Τα ΜΜΕ έχουν ευθύνη να δώσουν την ευκαιρία στα παιδιά να μιλήσουν, να καταθέσουν τις απόψεις και να εκθέσουν τις σκέψεις τους για τα ζητήματα που τους απασχολούν. Επιπρόσθετα έχουν ευθύνη να ενημερώσουν τα παιδιά με τρόπο που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τις ικανότητές τους. Η ανάδειξη και δημοσιοποίηση παραβιάσεων δικαιωμάτων του παιδιού είναι ευθύνη και των ΜΜΕ.

-Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που τα ΜΜΕ έχουν αναδείξει τέτοιες παραβιάσεις, ιδιαίτερα που αφορούν κακοποίηση παιδιών. Αυτό είναι αλήθεια. Δεν είναι λίγες οι φορές που παρεμβάσεις μου προς υπουργούς ή και Υπηρεσίες τους Κράτους έχουν αφερπύσει συγκεκριμένες ιστορίες οι οποίες δημοσιοποιούνται στα ΜΜΕ. Πρόκειται για μια σημαντική συμβολή στο έργο που επιτελεί ο Θεσμός. Είμαι υποχρεωμένη όμως να πω, ότι σε ορισμένες περιπτώσεις, αν και έχω αναγνωρίσει τη θετική πρόθεση να αναδειχθεί μια παραβίαση, την ίδια στιγμή χρειάζεται να στιγματίσω τον τρόπο παρουσίαισης της ιστορίας ή μέρος της, διότι αυτό δεν εξυπηρετούσε το συμφέρον του παιδιού.

Μερική η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση που λαμβάνουν τα παιδιά

-Μια σημαντική περιοχική παραβίαση των δικαιωμάτων του παιδιού στην Κύπρο είναι η σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση ανηλίκων. Έχετε δίκιο. Η σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση, μια από τις ειδικότερες μορφές παραβίασης δικαιωμάτων του παιδιού είναι, σε παγκόσμιο επίπεδο, ένα σημαντικό πρόβλημα. Σύμφωνα με στοιχεία του Συμβουλίου της Ευρώπης, ένα στα πέντε παιδιά στην ευρωπαϊκή ήπειρο πέφτει θύμα σεξουαλικής κακοποίησης ή εκμετάλλευσης. Έρευνα του Πανεπιστημίου Κύπρου, η οποία διεξήχθη πέρσι στα πλαίσια της εκστρατείας του Συμβουλίου της Ευρώπης «Ένα στα Πέντε», έδειξε ότι στην Κύπρο το πρόβλημα είναι ακόμη πιο μεγάλο καθώς ένα στα τέσσερα παιδιά βρίσκονται σε κάποια στιγμή στη θέση του θύματος.

-Πώς αντιμετωπίζουμε το πρόβλημα αυτό; Τον Ιούλιο ψηφίστηκε από την κυπριακή Βουλή ο περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Σεξουαλικής Κακοποίησης, Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης Παιδιών και της Παιδικής Πορνογραφίας Νόμος του 2014 [91(Ι)/2014]. Πρόκειται για ένα ολοκληρωμένο θεσμικό πλαίσιο το οποίο στοχεύει στην λήψη μέτρων για την πρόληψη, καταστολή και καταπολέμηση των αδικημάτων σεξουαλικής βίας κατά των παιδιών και παράλληλα για την προστασία και στήριξη των θυμάτων των εν λόγω αδικημάτων και τη δημιουργία μηχανισμών ελέγχου και εποπτείας θυμάτων και θυτών.

-Αρκεί ένα ολοκληρωμένο θεσμικό πλαίσιο προκειμένου να καταπολεμηθεί ένα τόσο επαχθές έγκλημα; Προφανώς και όχι. Το θεσμικό πλαίσιο είναι ωστόσο μια πρώτη και βασική προϋπόθεση.

Από και πέρα, η εφαρμογή των προνοιών της νομοθεσίας, ο σχεδιασμός και η υλοποίηση συντονισμένων δράσεων και αποτελεσματικών προγραμμάτων αποτελεί για όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και τις Υπηρεσίες μια τεράστια πρόκληση. **-Ποιος είναι ο ρόλος της επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού στην προστασία αυτή;** Από το 2010, στα πλαίσια της εκστρατείας του Συμβουλίου της Ευρώπης «Ένα στα Πέντε», εργαστήκαμε μεθοδικά και ευαισθητοποιήσαμε της κοινωνίας και, παράλληλα, για άσκηση πίεσης στην εκτελεστική εξουσία αλλά και τις αρμόδιες κοινοβουλευτικές επιτροπές για την υιοθέτηση σχετικής νομοθεσίας. Στα πλαίσια αυτά είχαμε ετοιμάσει και σχετικό νομοσχέδιο. Τούτο οδήγησε στη ψήφιση του Νόμου 91(Ι)/2014 που αναφέρω πιο πάνω. Το Δεκέμβριο του 2014 ετοιμάσα Θεση αναφορικά με το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την πρόληψη, αναφορά, διερεύνηση και εκδίκαση υποθέσεων σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών στην Κύπρο. Στόχος και επιδίωξη της Θεσης ήταν όπως, ενόψει και της ψήφισης του νέου νόμου, αποτελέσει τη βάση για τη λήψη των ενδεδειγμένων μέτρων για τη σωστή εφαρμογή του νόμου. Στη Θεση παρουσιάζεται συνοπτικά το νομικό πλαίσιο που θέτει η Σύμβαση και ο Νόμος 91(Ι)/2014, οι διαπιστώσεις καθώςον αφορά γενικά και παραλείπει στο θεσμικό πλαίσιο, και οι εισηγήσεις για βελτίωσή του. Σημαντικό

θεωρώ το ότι το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε στις 14/7/2014, υιοθετώντας εισήγησή μου, τη σύσταση Ad-hoc Υπουργικής Επιτροπής, με τη συμμετοχή των υπουργών Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Παιδείας και Πολιτισμού, Υγείας, Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως, για την ετοιμασία εθνικής στρατηγικής για την προστασία των παιδιών από τη σεξουαλική κακοποίηση και τη σεξουαλική εκμετάλλευση, κάτι το οποίο προβλέπεται στο Νόμο του 2014.

-Δεν πρόλαβε να ξεκινήσει η σχολική χρονιά και τρία περιστατικά είδαν το φως της δημοσιότητας για καθηγητές που ήταν ύποπτοι για παρενόχληση μαθητριών. Ο εντοπισμός τέτοιων κρουσμάτων και η καταγγελία τους είναι, σε κάθε περίπτωση, μια θετική εξέλιξη. Όσο πιο σύντομα αυτό γίνεται τόσο το καλύτερο. Το ανησυχικό είναι ότι τουλάχιστον η μια από τις τρεις αυτές περιπτώσεις αφορούσε εκπαιδευτικό για τον οποίο, ενώ υπήρξαν καταγγελίες και στο παρελθόν, εντούτοις, η σχετική διερεύνηση δεν προχώρησε. Είναι σημαντικό να δρούμε άμεσα και αποτελεσματικά κάτι που στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν είχε γίνει.

-Πώς προστατεύει το σχολείο τα παιδιά από τη σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση; Η ενδυνάμωση των παιδιών μέσα από την απόκτηση της απαραίτητης γνώσης και τη διαμόρφωση σωστών στάσεων, σε σχέση με σώμα τους και τις διατομικές

και διαφυλικές σχέσεις, είναι η καλύτερη προστασία την οποία μπορεί να παρέχει το σχολείο.

-Πώς μπορεί αυτό να επιτευχθεί; Μέσα από ολοκληρωμένα προγράμματα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης τα οποία να προσφέρουν εκπαιδευτικό με ειδική κατάρτιση. Δυστυχώς, παρά τις κατά καιρούς υποσχέσεις ή και δεσμεύσεις του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση που λαμβάνουν τα παιδιά στο δημόσιο σχολείο είναι μερική και σε κάθε περίπτωση ελλιπής, ενώ το αντικείμενο προσφέρουν εκπαιδευτικό με περιορισμένη σχετική κατάρτιση.

-Το πρόβλημα της παιδικής πορνογραφίας λαμβάνει ανθρωπιστικές διαστάσεις στην Κύπρο; Δυστυχώς μια από τις αρνητικές συνέπειες της ανάπτυξης του διαδικτύου και της ψηφιακής τεχνολογίας είναι η διακίνηση παιδικής πορνογραφίας οδηγώντας στη δημιουργία virtual κοινοτήτων σε ολόκληρο τον κόσμο, και, φυσικά, δεν άφησε ανεπηρεάστη ούτε την Κύπρο.

-Για τούτο ενδυνάμει η ύπαρξη νομοθετικού κενού αναφορικά με την εποπτεία και έλεγχο των παραρτημάτων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών; Χωρίς να το απορρίπτω δεν θα παρέμενα στο θέμα της νομοθεσίας. Η παιδική πορνογραφία είναι ειδική μορφή παιδικής σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης, η οποία λαμβάνει έντονη δισυνομοιοποιήσιμη διάσταση. Πέραν από ένα αποτελεσματικό νομοθετικό πλαίσιο σε εθνικό επίπεδο, η αντιμετώπιση της απαιτεί συνεργασία σε διεθνές επίπεδο αλλά και, από μέρους των δικωτικών αρχών, διαρκή ενήμερωση και συγχρονισμό με τις τεχνολογικές εξελίξεις.

Το bullying είναι θέμα καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

-Ο σχολικός εκφοβισμός είναι στις προτεραιότητές σας; Όπως κάθε άλλη μορφή βίας κατά των παιδιών, το bullying είναι, πάνω απ' όλα, θέμα καταπάτησης ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Έχω λοιπόν θεσμική ευθύνη, να παρακολουθώ και να ελέγχω τις σχετικές πολιτικές, τις δράσεις και τα προγράμματα που η πολιτεία αναπτύσσει στα πλαίσια αντιμετώπισης του φαινομένου. Αναγνωρίζοντας την έκταση του προβλήματος και τη βαρύτητα που αυτό έχει στην καθημερινότητα των παιδιών, η καταπολέμησή του διατηρείται σταθερά στις προτεραιότητες του γραφείου μου. Αποτέλεσε, μάλιστα, ένα από τα θέματα που εργαστήκαμε με την Ομάδα Εφήβων Συμβούλων της Επιτροπής. Στη συνέχεια τα παιδιά διαβουλευτήκαν για το θέμα με τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού. Το αποτέλεσμα της διαβούλευσης λήφθηκε υπόψη από τον Υπουργό στη διαμόρφωση της πολιτικής του Υπουργείου την οποία εξήγγειλε τον Φεβρουάριο του 2015.

-Το bullying έχει μορφή; Ο όρος περιγράφει κάθε επαναλαμβανόμενη και συστηματική συμπεριφορά, σε βάρος ενός πιο «δύσκολου» ή «διαφορετικού». Το bullying δεν σχετίζεται μόνο με τις ατομικές στάσεις ή τα ατομικά χαρακτηριστικά των παιδιών που εκδηλώνουν ή που ανέχονται τέτοια συμπεριφορά. Δεν είναι απλά μια έκφραση βίαιων αντικοινωνικών συμπεριφορών. Είναι, αντίθετα, κυρίως, ένα κοινωνικό πρόβλημα. Μέσα από την εκφοβιστική συμπεριφορά εκφράζονται ιεραρχικές σχέσεις εντός της κοινωνίας. Πρόκειται, στην ουσία, για μια εκ-

δήλωση υπεροχής, του «κανονικού» απέναντι στο «αποκλεισμένο» δεδομένου ότι, στο στόχαστρο του bully βρίσκονται παιδιά που το προφίλ τους δεν συμβαδίζει με αυτό που επιβάλλει η κυρίαρχη κοινωνική νόρμα.

-Τι γίνεται με το διαδικτυακό bullying; Ακόμη μια αρνητική συνέπεια της τεχνολογικής προόδου οφείλει το κράτος να αντιμετωπίσει στα πλαίσια της γενικότερης του πολιτικής για το bullying.

-Είναι τελικά το διαδικτυακό επικίνδυνο ή όχι για τα παιδιά; Το διαδικτυακό είναι ένα εξαιρετικό τεχνολογικό επίτευγμα και πλέον αναπόσπαστο μέρος της καθημερινότητας της πλειοψηφίας των νέων ανθρώπων. Όπως, όμως, με κάθε τεχνολογία απαιτείται να είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί ως προς τον τρόπο που παρέχουμε στα παιδιά πρόσβαση σε αυτή. Το να αποκώσουμε το παιδί από το διαδικτυακό δεν είναι λύση και δεν εξυπηρετεί, στο τέλος της ημέρας, το συμφέρον του. Χρειάζεται ωστόσο να ενδυναμώσουμε το παιδί, ώστε να είναι σε θέση να αξιοποιεί το διαδικτυακό παραγωγικά, αλλά και να προστατεύει τον εαυτό του από κινδύνους. Ο ψηφιακός εγγραμματισμός, η σχετική εκπαίδευση στα πλαίσια του σχολείου, η εννήμευση για τους κινδύνους και τις απειλές, η λειτουργία γραμμών υποστήριξης είναι μόνο μερικά από τα μέτρα που πρέπει να λάβουμε προκειμένου να υποστηρίξουμε το παιδί στο πώς να αξιοποιεί το διαδικτυακό κατά τρόπο ασφαλή για το ίδιο και παραγωγικό.